

Bencsik Gábor: Két Magyarország

2015 május 15. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

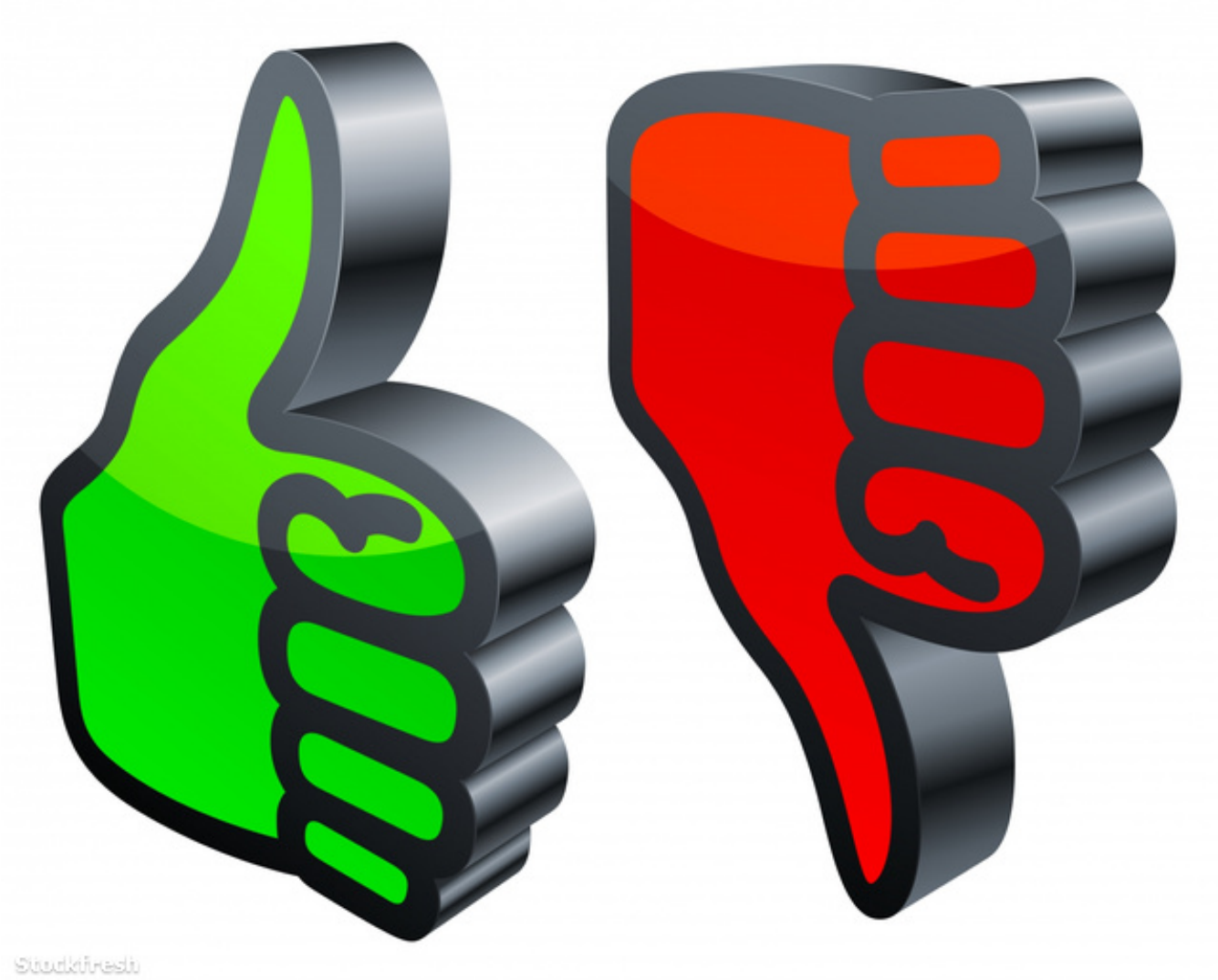
Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Ha mindenki egy csapatban játszik, ha ugyanarra a kapura tör, akkor nincs tét, nincs játék, nincs eredmény. Ha mindenki egyetért, akkor nincs a nézetek ütközése, nincs szellemi megújulás, nincsenek új válaszok a változó világ új kérdéseire.

Minden modern társadalom szükségképpen megosztott tehát: nem valami ?si átok következményeképpen, hanem mert a modern társadalmak a nézetek vetélkedését?l várják problémáikra a megoldásokat. A nézetek pedig csak úgy tudnak vetélkedni egymással, ha híveik vannak. A modern demokrácia politikai pártokat m?ködtet, amelyek, mint a mágnes a fölé helyezett papírlapra szórt vasreszeléket, a maguk nézet-pólusaihoz rendezik az embereket, és így megteremtik a nézetek vetélkedésének kereteit a magánbeszélgetésekt?l és sajtópolémiáktól egészen a választásokig.

Ha tehát a magyar társadalom megosztott, abban elvben nincsen semmi rendkívüli. Mégis érezzük mindannyian, hogy itt nálunk valami másról is szó van. Az a szembenállás, amelyet legtöbbször népi-urbánus ellentétnek nevezünk, kitapinthatóan több annál, mint az eszmék pólusai köré gyülekezés. És végképp nem valami értelmiségi ficam, országos félreértés, hanem nagyon is valóságos.



Talán magyarázat is van rá. Úgy lehet, hogy Magyarország lakossága két egymástól alapvet?en különböz? tradíció örököse: nagyjából fél-egy millió honfitársunk az egykori német városi lakosság szellemi leszármazottja (ideértve az abba asszimilálódott, jelent?s részben zsidó bevándorlókat), a többiek pedig a vidéki magyarságéi, ide értve az abba asszimilálódott Kárpát-medencei paraszti népeket: szlovákokat, szerbeket, románokat, ruszinokat és részben falusi zsidókat.

Ismerjük Budapest etnikai összetételének alakulását az elmúlt évszázadokban, és némi nemzeti büszkeséggel szoktuk megállapítani, milyen gyorsan vált németb?l magyarrá a f?városunk. Pedig tudhatnánk, hogy ilyen rövid id? alatt egy többszázezres népesség legföljebb nyelvet tud váltani, kultúrát nem.

A 19. század a magyarság nagy százada. De kevesen érzékelték (Németh László néhány alkalommal kísérletet tett az értelmezésre), hogy a ragyogó évszázad végére egymás mellett, egymásra hatva, egymásból táplálkozva két magyar kultúra született: egy vidéki és egy budapesti. A vidéki a népi kultúra gyökereib?l, a budapesti a német

kultúráéból.

A reformkorban, de még az abszolutizmus két évtizede idején sem látszott ebb?l szinte semmi. A tág értelemben vett, a politikát is magában foglaló magyar kultúra tudatosan és vállaltan a német ellenében virágzott fel, és ha külföldi forrásokat keresett, inkább fordult az angol vagy a francia felé. Hazánk nagyjait a vidék teremtette, nem a f?város, onnan hozták a világhoz való viszonyukat. Ortega y Gasset írja A tömegek lázadásában: „A közélet nemcsak politikai, hanem egyszersmind, s?t mindenekel?tt szellemi, erkölcsi, gazdasági és vallásos élet is, mely a közösség minden szokását magában foglalja, az öltözködés módját éppúgy, mint a szórakozás formáit.” Arany, Deák, Kossuth, Bajza, Jókai, Korányi – mind a vidéki Magyarország szokásait hozták magukkal.

Az új elit a német ellenében teremtett magyar kultúrát, a vidéki Magyarország ideáival hódította meg Budapestet. A siker átüt?nek t?nt. Született németek lettek neofita buzgalomtól f?tött magyarokká, mint a Rákosi (Kremsner) testvérek, Viktor, Szidi és Jen? – de vigyázat, ?k is vidéken születtek, a Veszprém megyei Ukkon, akárcsak a Hunfalvy (Hunsdorfer) testvérek Nagyszalókon, Herczeg (Herzog) Ferenc Versecen.

A budapestiek – pontosabban értjük egymást, ha pestieket mondunk – befogadták ezt az elitet, és, ami a történelemben már számtalanszor bekövetkezett, önmagukba olvasztották, ezzel egy új min?séget hozva létre. Ami Budapesten 1850 és 1918 között létrejött, az egy második magyar kultúra volt, nyugati, els?sorban német gravitációval, értékrenddel, világszemlélettel. Amúgy ragyogóan tehetséges kultúra, amely világszínvonalú m?vészetet, gazdaságot és tudományt teremtett – de amely valójában nem azt a nyelvet beszélte, mint a vidéki Magyarország, aminthogy a vidéki Magyarország sem beszélte az övét.

A kisnemes Ady Endre volt az egyik utolsó, aki a vidéki Magyarországról érkezvén úgy lett pestivé, hogy életm?vében a kett? szintézissé olvadt össze – és maradt érvényes máig. Hasonló pályát futott be a tudományban a nagykállói zsidó családból származó Korányi Frigyes, a 48-as nemzet?rb?l báróvá emelkedett orvosprofesszor – és még néhányan a nagy és kevéssé nagy tehetségek közül. De a húszas évekre a kettéválás lezárult. Létrejött egy virágzó, színes, sokszor felületes, léha, mégis költ?- és tudószseniket nevel? pesti kultúra, és mellette egy elhalványuló, Aranyát, Gárdonyiját, Móráját veszített vidéki kultúra, amelyb?l a legjobbakat mindet Pest húzta magához.

Hogy ezek a Pestre húzottak hogyan találták magukat a másik kultúrában, arra Németh László (amúgy négyéves korától pesti lakos, de vidéki gyökerekkel) a legjobb példa: feszültségekkel telve. Németh László a kirobbanó siker? írói indulás után néhány év alatt sorsszer?en kisért?dött a Nyugat folyóiratból, és a vidéki Magyarország ellenfolyóiratának, a Napkeletnek lett jól fizetett munkatársa – és mégis pontosan látta, meg is írta, hogy a Nyugatban olvasható az igazi nagy irodalom, és a Napkelet a féltehetségek Parnasszusa.

Csakhogy a magyarság kilencven százaléka mégiscsak a vidéki Magyarország szülötte – ebben nem a bejelentett lakcím a mérvadó, hanem az az önkéntelenül a lélekbe ivódott szellemi örökség, amelyet Claude Lévi-Strauss bels? struktúrának, a hitek, vágyak, félelmek, szokások életünket meghatározó rendszerének nevez.

Már a régi görögök is tudták, hogy az az igazi dráma, amelynek nincs megoldása. A két Magyarország drámája éppen ilyen: egyik oldalon ott van a többség, a vidéki Magyarország, amely teljes joggal igényli, hogy sorsának minden tekintetben ura legyen, és kiválóságai megbecsülésben részesüljenek, a másik oldalon pedig a pesti Magyarország, minden tekintetben a Nyugat örököse, önnön kiválóságában (olykor az indokolton felül is) meggy?z?dve, és amelynek meghatározó része, a pesti zsidóság (a vidéki Magyarország zsidósága szinte teljes egészében elpusztult) a vidéki Magyarország embereit?l elszenvedett tragikus sérelmek emlékét ápolva ?rzi.

Igazság áll szemben igazsággal. A régi görögök azt is tudták, hogy ebb?l a helyzetb?l mi a kivezet? út: a magasabb, megtisztult erkölcsiségbe emel? katarzis. Ez az, amelyet a magyarságnak az 1848-as forradalom megszentelt napjai óta nem sikerült átélnie. Pedig 1956-ban közel jártunk hozzá – Kádár János számos b?ne között nem a legkisebb, hogy ezt a lehet?séget ellopta a magyarságtól. Nem hozta meg a katarzist a rendszerváltás sem, hiába kerültünk közel hozzá – de a pesti Magyarország fellázadt az els? választáson gy?ztes vidéki Magyarország ellen, elragadta t?le a politikai hatalmat, és a frontvonalak újra megmerevedtek.

2010-ben különös dolog történt: a vidéki Magyarország lényegében katarzisként élte meg a választásokat. És ahhoz hasonló érzésekkel élte meg a következ? négy évet, közte olyan csúcspontokkal, mint az els? békemenet. A pesti Magyarország azonban semmi ilyet nem érzett. Csak a vereséget élte meg, egy ideig rosszkedv?en, aztán már visszatérésre, gy?zelemre vágyva.

A 2010-es vereséget a pesti Magyarország rosszkedv? beletör?déssel fogadta, a 2014-est dühösen. És ez a düh elég üzemanyag volt ahhoz, hogy a segítségével néhány hónap alatt a vidéki Magyarország katarzisélményének még a maradékát is lerombolja.

Miközben Magyarország gazdasági szempontból az utóbbi évszázad két legsikeresebb esztendejét tudja maga mögött, a lelkek háborús romokkal vannak tele. És nem az a legf?bb baj, hogy a felek nem értik egymást, hanem az, hogy nem is tudják, vagy ha sejtik, nem hajlandók elfogadni, hogy nem értik egymást. Az értékek Bábelében már nem is csak két Magyarország beszél el egymás mellett. Meglehet, hogy az ország végre igazi katarzisra vár, hogy a megtisztulásban egyesülhessék önmagával. És folyhassék tovább, de már végzetes megosztottság nélkül a pártok köré csoportosuló nézetek vetélkedése, a változó világ kérdéseire adandó új válaszok kimunkálása.

Bencsik Gábor - www.demokrata.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu]]>

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu



Ajánló